Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

15.11.2017

Business Finland –laki

Hallitus päätti strategiakokouksessaan 27.3.2017 Tekesin ja Finpro Oy:n toimintojen yhdistämisestä Business Finland –kokonaisuudeksi, jossa Innovaatiorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland – niminen valtion täysin omistama osakeyhtiö toteuttaisivat keskitetysti johdettua yhteistä strategiaa.

Uusi BF-kokonaisuus muodostuisi valtion viranomaisesta eli Rahoituskeskuksesta ja valtion täysin omistamasta, asiakastoimintoja toteuttavasta Yhtiöstä, joihin kootaan keskeiset valtakunnalliset innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot. Business Finland olisi kansallinen toimija, jolla on alueverkosto kotimaassa sekä ulkomailla Suomelle tärkeissä viennin, investointien, innovaatiotoiminnan ja matkailun edistämisen kohdemaissa. Rahoituskeskukselle ja Yhtiölle luotaisiin yhteinen johtamismalli.

Rahoituskeskuksen tehtävänä olisi strateginen johtaminen, yhtiön omistajaohjaus sekä julkisen hallinnon eli viranomaistehtävät – näitä olisivat erityisesti rahoituspäätökset sekä rahoitusasioihin liittyvä muu julkisen vallan käyttö kuten esimerkiksi maksatus- ja takaisinperintäpäätökset.

Valtion täysin omistama Yhtiö keskittyisi asiakaspalveluun sekä edistämistehtäviin ja tuottaisi operatiivisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, viennin, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen liittyviä palveluita Rahoituskeskuksen ja Yhtiön välisen palvelusopimuksen perusteella. Yhtiön avulla voitaisiin kehittää yhteistyötä ja yhteisiä palveluja esimerkiksi muiden Team Finland –toimijoiden (TF), maakuntien kasvupalvelutuottajien ja yksityisten palveluntarjoajien kanssa.

Uudella toimijalla olisi käynnistysvaiheessa noin 600 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä 16 paikkakunnalla Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaa toimintansa 1.1.2018.

Kyseessä on varsin uniikki ja uudenlainen organisaatio, jolla haetaan läheisempää ja strategisempaa yhteistoimintaa viraston ja valtion täysin omistaman osakeyhtiön välillä. Kyse on toiminnallisesta järkevästä ratkaisusta ja nimenomaan yritysasiakkaiden näkökulmasta lähtevästä tarpeesta. Tällä tavalla saadaan innovaatioiden ja kansainvälistymisen palvelut saman katon alle ja yhdestä pisteestä hyödynnettäviksi yhtenäisellä strategialla.

Toiminnallinen yhdistäminen tukee hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistämisen tavoitteena on myös luoda edellytykset henkilöresurssien kohdentamiselle painotetusti operatiiviseen työhön asiakasrajapintaan sekä ulkomaantoimintoihin.

Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio ulkomaan edustustoverkoston kanssa yhteistyössä UM:n kanssa ja UM:n kanssa tarkemmin sovittavalla tavalla. Kokonaisuuden henkilötyövuosien pääpaino olisi Yhtiössä.

Valmistelun aikana on korostunut tarve tehdä selvempi ero julkisen vallan tehtävien (käytännössä rahoituspäätökset) ja muiden tehtävien välille. Karkea työnjako on, että virastomuotoisessa Rahoituskeskuksessa on julkisen vallan käyttöä tarkoittavat päätökset kuten merkittävät rahoituspäätökset, kun taas Yhtiössä on pääsääntöisesti muita tehtäviä kuten esimerkiksi asiakaspalvelu- ja edistämistehtäviä. Yhtiössä voitaisiin kuitenkin tehdä eräitä pienempiä rahoituspäätöksiä (korkeintaan 100.000 euroa), joiden osuus Tekesin rahoitusvaltuudesta on noin 15%.

Valmistelun yhteydessä on arvioitu tehtävien siirtoa osakeyhtiöön perustuslain 124§:n säätämän tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Merkittävän julkisen vallan käyttöä ei siirrettäisi yhtiöön. Yhtiössä tapahtuvien rahoituspäätösten osalta on luotu oikeusturvakeinot ja säädetty toiminnan valvonnasta. Aikaisemman tulkinnankäytännön valossa on valmistelussa hyödynnetty mm. Metsäkeskusta, Suomen Erillisverkot Oy:tä ja Finnvera Oyj:tä koskevia perustuslakivaliokunnan lausuntoja. Koska kyseessä ovat nimenomaisesti yrityksille suunnatut palvelut, asialla ei ole vastaavia perusoikeusulottuvuuksia kuin esimerkiksi henkeen ja terveyteen liittyvillä sote-palveluilla.

Järjestelyn vaatimat henkilösiirrot toteutetaan joustavalla aikataululla lain tultua voimaan.

Mikko Huuskonen

Neuvotteleva virkamies